

POSTANOWIENIE

3 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 3 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z odwołania T.P.
przeciwko Kołu Łowieckiemu w R.
o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Koła Łowieckiego w R. z dnia 22
stycznia 2022 r.
i poprzedzającej ją uchwały Zarządu Koła Łowieckiego w R.
z dnia 11 października 2021 r.,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w R.
postanowieniem z 2 marca 2023 r., IV Ca 456/22,
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w R., w sprawie z odwołania T.P. od uchwały Walnego Zgromadzenia Koła Łowieckiego w R. z 22 stycznia 2022 r. i poprzedzającej ją uchwały Zarządu Koła Łowieckiego w R. z 11 października 2021 r. (w sprawie wykluczenia T.P. z koła), przedstawił akta Sądowi Najwyższemu w celu oznaczenia sądu okręgowego właściwego miejscowo do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy na podstawie art. 44¹ k.p.c.

W uzasadnieniu wskazano, że w sprawie tej sędziowie orzekający w IV i I Wydziale Sądu Okręgowego w R., w tym sędzia referent, złożyli oświadczenia w trybie art. 49 k.p.c. Na skutek złożonych oświadczeń,

postanowieniami z 26 października 2022 r. i z 24 stycznia 2023 r. sędziowie zostali wyłączeni od rozpoznania niniejszej sprawy, natomiast wnioski sędziego referenta, chociaż oparte na tożsamyh podstawach jak wnioski części sędziów, którzy złożyli oświadczenia, został oddalony postanowieniem z 24 stycznia 2023 r. Postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie nie podlega uzasadnieniu, dlatego też nie można stwierdzić, jakie przyczyny były podstawą nieuwzględnienia żądania wyłączenia na podstawie art. 49 k.p.c.

Sąd Okręgowy wskazał dalej, że prezesem zarządu Koła Łowieckiego w R. jest J.M. – sędzia Sądu Apelacyjnego w [...], a wcześniej wieloletni sędzia sądów okręgu radomskiego, ostatnio Sądu Okręgowego w R. oraz, że obecna jego żona – J.M. jest pracownikiem administracji Sądu Okręgowego w R., natomiast była żona – A.G. pełni funkcję wiceprezesa Sądu Okręgowego w R. i jest sędzią Sądu Okręgowego w R. I Wydziału Cywilnego, w którym to wydziale orzeka sędzia referent.

W ocenie Sądu Okręgowego, powołane okoliczności przemawiają za przekazaniem sprawy do rozpoznania i rozstrzygnięcia innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności przez wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 44¹ k.p.c., dodany przez ustawę z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U., poz. 1469 ze zm.), stanowi, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względem na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

W postanowieniu z 31 maja 2023 r., III CO 260/23, wydanym w podobnej sprawie i wystąpienia sądu właściwego o przekazanie do rozpoznania sprawy do innego sądu równorzędnego, opartym na tych samych podstawach, Sąd Najwyższy wskazał, że przepis ten wprowadza wyjątek od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle

(zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 września 2020 r., II CO 203/20 i z 28 września 2021 r., IV CO 72/21). Do przekazania sprawy innemu sądowi może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych, odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości ma ocenny charakter, ale z brzmienia art. 44¹ § 1 k.p.c. wynika, że w rozumieniu tego przepisu składa się na nie „w szczególności” wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że chodzi przede wszystkim o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny, przy czym jednocześnie podkreśla się, że chodzi o przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20 i z 7 maja 2021 r., I CO 53/21). Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ pochapne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym przedmiotowe wystąpienie sądu właściwego (w oparciu o art. 44¹ § 2 k.p.c.) podziela powyższe argumenty i konkluzję, że z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi.

Odnosnie do podniesionych przeszkód w rozpoznaniu sprawy przez Sąd

Okręgowy w R. należy podkreślić, że sprawa dotyczy odwołania wniesionego przez T.P. od wymienionych uchwał Walnego Zgromadzenia i Zarządu Koła Łowieckiego w R. Sędzia J.M. nie jest w tej sprawie odwołującym się, a jednym z członków wskazanego koła łowieckiego. Ponadto, nie jest on sędzią sądu występującego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym (Sądu Okręgowego w R.), lecz sędzią sądu nad nim przełożonego (Sądu Apelacyjnego w [...]), zatem brak podstaw do uznania, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Nie jest przesądzającą okolicznością też fakt orzekania w sądzie właściwym (Sądzie Okręgowym w R.) byłego małżonka tego sędziego, bowiem małżonek ten jest wyłączony z mocy ustawy od rozpoznania sprawy (na podstawie art. 48 § 1 pkt 2 w zw. z § 2 k.p.c.). Z kolei obecny małżonek sędziego jest pracownikiem administracji tego Sądu, nie sposób więc uznać, że powyższa jej aktywność zawodowa może rzutować na możliwość bezstronnego rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy w R..

Dodać należy też, że o konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ k.p.c. nie przesądzają ewentualne przesłanki do wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego, gdyż podstaw jego stosowania nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20). Z akt sprawy wynika, że od rozpoznania niniejszej sprawy dotychczas zostało wyłączonych 13 sędziów Sądu Okręgowego w R. i oddalono wnioski o wyłączenie 5 sędziów, w tym nie zostało uwzględnione żądanie wyłączenia sędziego referenta. Toteż brak jest uzasadnienia do zastosowania w sprawie niniejszej art. 44¹ k.p.c.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

r.g.

[ms]

